

TEXT 1

Včelí vosk je jedným z produktov včiel. **Ony / Oni** ho využívajú na výstavbu šesťuholníkových plástov, v ktorých vychovávajú potomstvo. Ukladajú do nich i zásoby medu a peľu. Včelí vosk ľudia využívajú už tisíce rokov. V **starovekom / Starovekom** Egypte používali vosk aj na balzamovanie múmií. Vosk sa v špecializovaných prevádzkach čistí, aby sa z neho mohli produkovať rôzne výrobky, napríklad aj sviece.

Prvé sviečky boli textílie máčané do včelieho vosku. Neskôr sa začal využívať loj a začiatkom 19. storočia stearín a parafín. Sviece v tých časoch boli takmer výlučným zdrojom osvetlenia. Voskové sviece patrili v minulosti k **luxusnému / luxustnému** spôsobu osvetlenia miestností. Voskové sviece sú čistým prírodným produktom a horia dlhšie ako parafínovo-stearínové sviece. V intenzite osvetlenia nemôžu konkurovať moderným svetelným zdrojom – žiarivkám a žiarovkám, takže slúžia skôr na dekoráciu interiéru.

Zložky obsiahnuté vo **včel'om / včelom** vosku ho predurčujú aj na využitie v kozmetike. Je súčasťou dezodorantov, očných krémov, krémov na pokožku i kondicionérov, nakoľko má výraznú ochrannú funkciu. Táto jeho ochranná funkcia zvyšuje účinnosť mydiel, na povrchu pokožky vytvára ochranný film, zvláčňuje ju. Včelí vosk sa využíva i v medicíne ako tenký film na tabletkách, a tak napomáha k ich postupnému rozpúšťaniu sa.

1. Z textu 1 vyplýva, že:

- A. prvé sviečky sa vyrábali z loja,
- B. voskové sviece sú produktom včiel,
- C. sviece z vosku konkurujú žiarivkám,
- D. včelí vosk ľudia využívajú tisíce rokov.

2. Ktorá možnosť nevyplýva z textu 1?

- A. Na výrobu sviečok sa používali textílie namáčané do včelieho vosku.
- B. Včelí vosk produkujú včely a využívajú ho na výstavbu plástov.
- C. Voskové sviece využívali Egypťania aj na balzamovanie múmií.
- D. Sviečky sa začiatkom 19. storočia vyrábali zo stearínu a parafínu.

3. Ktoré z tvrdení vyplýva z textu 1?

- A. Žiarovky i žiarivky patria k moderným svetelným zdrojom.
- B. Parafínovo-stearínové sviečky horia dlhšie než voskové.
- C. Prvé sviečky boli vyrobené z včelieho loja a textílií v 19. storočí.
- D. Na výrobu voskových sviečok sa používajú včelie plásty.

4. Ktoré tvrdenie o včelom vosku je nepravdivé?

- A. Zo včelieho vosku si včely stavajú plásty, do ktorých ukladajú zásoby medu i peľu.
- B. V medicíne sa včelí vosk využíva na výrobu ochranných filmov a očných krémov.
- C. Včelí vosk je vďaka výraznej ochrannej funkcii súčasťou mydiel i krémov na pokožku.
- D. Včelí vosk v tenkom filme na tabletkách napomáha k ich postupnému rozpúšťaniu sa.

5. V ktorej možnosti je nesprávne vysvetlené slovo?

- A. balzamovať – konverzovať voskom múmiu
- B. dekorácia – ozdoba, výzdoba
- C. konkurovať – súťažiť, súperiť, pretekať sa
- D. dezodorant – prostriedok na odstraňovanie pachov

6. Označ nesprávne tvrdenie, ktoré vyplýva z textu 1.

- A. Včely vychovávajú svoje potomstvo v plástoch, ktoré majú tvar šesťuholníka.
- B. V rôznych kozmetických i medicínskych produktoch sa nachádza už čistý včelí vosk.
- C. V minulosti si osvetlenie miestností sviečkami z vosku mohli dovoliť iba nemajetní ľudia.
- D. Parafín a stearín sa začal používať na výrobu sviečok až začiatkom 19. storočia.

7. Pre svoju ochrannú funkciu sa včelí vosk nevyužíva

- A. na zvýšenie účinnosti mydiel.
- B. ako súčasť očných krémov.
- C. v krémoch na pokožku.
- D. na výchovu potomstva včiel.

8. V ktorej možnosti je správne vysvetlené obrazné slovné spojenie chodí ako múmia?

- A. chodí vystretý / vystretá
- B. chodí nezmyselne z miesta na miesto
- C. pohybuje sa vyšliapanými cestičkami
- D. je bez života, bez záujmu

9. Antonymum k slovu interiér je v možnosti

- A. adaptér.
- B. trenažér.
- C. exteriér.
- D. ateliér.

10. Voskové sviece sú čistým prírodným produktom.

Ktoré tvrdenie platí pre uvedenú vetu?

- A. Vo vete sa nenachádzajú zhodné prívlastky.
- B. Vo vete sa nachádza postupne rozvíjajúci prívlastok.
- C. Vo vete sa nenachádza slovesno-menný prísudok.
- D. Vo vete sa nachádza viacnásobný zhodný prívlastok.

11. Využívajú ho na výstavbu šesťuholníkových plástov.

Ktoré tvrdenie platí pre zvýraznené slovo v uvedenej?

- A. ho – nesklonné osobné prívlastňovacie zámeno
- B. ho – krátky tvar osobného základného zámena v G pl.
- C. ho – krátky tvar osobného základného zámena v G sg.
- D. ho – krátky tvar osobného základného zámena v A sg.

12. Slovo šesťuholníkový je

- A. radová číslovka.
- B. základná číslovka.
- C. prídavné meno.
- D. násobná číslovka.

13. Začiatkom 19. storočia sa na výrobu sviečok začal využívať stearín a parafín.

Správne napísané zvýraznené slovné spojenie je v možnosti:

- A. deväťnásteho storočia
- B. devätnásteho storočia
- C. devätnástého storočia
- D. devetnásteho storočia

14. V ktorej z možností nie je sloveso v nedokonavom vide?

- A. vyčistí
- B. využívajú sa
- C. používa sa
- D. čistí sa

15. Správne utvorený L sg. a N pl. v danom poradí je v možnosti:

- A. v kondicionére, kondicioniére
- B. v kondicionéri, kondicionéry
- C. v kondicionéry, kondicionéry
- D. v kondicionéri, kondicionére

16. V ktorej z možností sa nevysloví vo všetkých slovách slabika *de, te, ne, le / di, ti, ni, li mäkko*?

- A. kondicionér, interiér, svetelným
- B. v medicíne, dezodorant, nemôže
- C. medicína, v kozmetike, dekorácie
- D. intenzite, postupne, textílie

17. V ktorej možnosti je napísaná veta bez pravopisnej chyby?

- A. Staroveký Egypťania vedeli vyrábať plochu štvorca i obdĺžnika.
- B. Väčšinu obyvateľov tvorili roľníci, ktorý obrábali pôdu.
- C. Pôdu panovník udeľoval za výnimočné zásluhy svojim blízkým.
- D. Pyramídy sú hrobky faraónov, vládcov starovekého Egypta.

18. Text 1 možno zaradiť do

- A. náučného štýlu.
- B. hovorového štýlu.
- C. informačného štýlu.
- D. opisného štýlu.

19. Ukladajú do nich zásoby medu a peľu.

Vzťahuje sa toto tvrdenie na uvedenú vetu?

ÁNO / NIE

Vo vete nie je vyjadrený podmet. Predložka *do* neplní funkciu vetného člena. Poradie vetných členov je: slovesný prísudok, príslovkové určenie miesta, predmet, viacnásobný nezhodný prívlastok.

20. Každá z uvedených viet obsahuje prísudzovací sklad.

ÁNO / NIE

Egypťania používali vosk aj na balzamovanie.
Včelí vosk sa využíva i v medicíne.
Včely stavajú šesťuholníkové plásty z vosku.
Zásoby medu ukladajú včely do plástov.

21. Slohový postup použitý v texte 1 je:

- A. informačný
- B. výkladový
- C. opisný
- D. rozprávací

22. Vyberte gramaticky správnu alternatívu zvýraznených slov v texte 1:

- A. Ony, starovekom, luxusnému, včel'om
- B. Oni, Starovekom, luxustnému, včel'om
- C. Ony, Starovekom, luxusnému, včelom
- D. Oni, starovekom, luxusnému, včelom

23. V ktorej možnosti je slovo interiér je správne rozdelené na slabiky?

- A. in – te – riér.
- B. in – te – ri – ér
- C. in – ter – iér
- D. in – teri - ér

24. Koľko rôznych prídavných mien, ktoré sa skloňujú podľa vzoru páví, obsahuje text?

- A. 3
- B. 2
- C. 1
- D. 0

25. Podčiarknuté slová šest'uholníkový (tvar), parafínovo-stearínové (sviece) vznikli rovnakým slovtvorným postupom.

ÁNO / NIE

26. *Včelí vosk Pudia využívajú už tisícky rokov.*

Koľko podstatných mien obsahuje uvedená veta?

- A. 4
- B. 3
- C. 2
- D. 1

27. *Včelí vosk je jedným z produktov včiel.*

Koľkokrát došlo v uvedenej vete k spodobovaniu?

- A. trikrát
- B. dvakrát
- C. jedenkrát
- D. ani raz

28. Voskové sviece horia sice dlhšie ako parafínovo-stearínové, v intenzite osvetlenia však nemôžu konkurovať moderným svetelným zdrojom – žiarivkám a žiarovkám.

Aké interpunkčné znamienka boli použité v uvedenej vete?

- A. dĺžeň, mäkčeň, vokáň, bodka
- B. dĺžeň, mäkčeň, vokáň
- C. bodka, čiarka, pomlčka, spojovník
- D. čiarka, pomlčka, spojovník

29. Podľa akého vzoru sa skloňujú podstatné mená textílie, dekorácie?

- A. žena
- B. ulica
- C. dlaň
- D. kosť

30. Prvé sviečky boli textílie máčané do včelieho vosku.

Došlo v podčiarknutom slove k porušeniu pravidla o rytmickej krátení?

ÁNO / NIE

1 RIEŠENIE

1	D. včelí vosk ľudia využívajú tisíce rokov
2	C. Voskové sviece využívali Egypťania aj na balzamovanie múmií.
3	A. Žiarovky i žiarivky patria k moderným svetelným zdrojom.
4	B. V medicíne sa včelí vosk využíva na výrobu ochranných filmov a očných krémov.
5	A. balzamovať – konverzovať voskom múmiu
6	C. V minulosti si osvetlenie miestností sviečkami z vosku mohli dovoliť iba nemajetní ľudia.
7	D. na výchovu potomstva včiel
8	D. je bez života, bez záujmu
9	C. exteriér
10	B. Vo vete sa nachádza postupne rozvíjajúci prívlastok.
11	D. ho – krátky tvar osobného základného zámena v A sg.
12	C. prídavné meno
13	B. devätnásteho storočia
14	A. vyčistí
15	B. v kondicionéri, kondicionéry
16	C. medicína, v kozmetike, dekorácie
17	D. Pyramídy sú hrobky faraónov, vládcov starovekého Egypta.
18	A. náučného štýlu
19	ÁNO
20	ÁNO
21	B. výkladový
22	A. Ony, starovekom, luxusnému, včel'om
23	B. in – te – ri – ér
24	C. 1
25	ÁNO
26	A. 4
27	A. trikrát
28	C. bodka, čiarka, pomlčka, spojovník
29	B. ulica
30	NIE

POUŽITÉ ZDROJE:

LOMENČÍK, J., KÓNYOVÁ, E., LEDNICKÁ, A. a kol. Úspešná maturita. Slovenský jazyk a literatúra. Bratislava: Taktik 2019. 308 s. ISBN 978-80-8180-132-7.